

lézací soud dospěl sice dle rozsudkových důvodů k přesvědčení, že obžalovaný zápisem do třídní knihy j-cké »Římští katolíci by nyní zase Ježíše ukřižovali,« popuzoval k zášti proti římským katolíkům pro jejich náboženství, neshledal však v tomto jeho jednání skutkové podstaty přečinu podle §u 14 čís. 3 zák. na ochr. rep. proto, že nebyl dle názoru nalézacího soudu splněn zákonný její předpoklad, že totiž bylo popuzováno veřejně, kdyžťe prý bylo zjištěno, že třídní kniha je zamčena ve stolku a že k ní kromě shora uvedených osob nemá nikdo jiný přístupu. Zmateční stížnosti dlužno přisvědčiti, pokud i tento názor označuje jako právně mylný. Podle §u 39 čís. 2 zák. na ochr. rep. je čin vykonán veřejně, byl-li spáchán v tiskopise nebo v rozšiřovaném spise, ve shromáždění nebo před zástupem. V projednávaném případě kryje se rozhodování o otázce, zda bylo k zášti popuzováno veřejně, zřejmě s řešením otázky, zda stalo se tak v rozšiřovaném spise. Otázku dlužno, jak činí i zmateční stížnost, zodpověděti kladně. Při výkladu pojmu rozšiřovaného spisu ve smyslu §u 39 čís. 2 zák. na ochr. rep. nutno si uvědomiti jednak, že v uvedeném §u jest pojem rozšiřovaného spisu jako způsob spáchání činu veřejně na roveň postaven pojmům »ve shromáždění« a »před zástupem«, jednak, že zákon na ochranu republiky má v pojmovém znaku veřejnosti na zřeteli toliko zvýšené nebezpečí, jež hrozí právnímu řádu možností, že trestný skutek bude postřehnout větším počtem lidí, na jejichž mysl může pak účinkovati. Z toho plyne, že pro obor zákona na ochranu republiky dlužno rozuměti rozšiřovaným spisem zejména spis, jehož obsah jest dle okolností přístupný většímu počtu lidí a to takovému, jenž za jiných okolností by se rovnal shromáždění pokud se týče zástupu. Odpovídá tudíž pojmu rozšiřovaného spisu ve smyslu §u 39 zák. na ochr. rep. vzhledem k uvedeným zjištěním rozsudkovým také třídní kniha j-cké školy, do níž učinil obžalovaný onen zápis, jímž dle shora rovněž již zmíněného právně bezvadného závěru rozsudkového popuzoval k zášti proti římským katolíkům pro jejich náboženství. Jelikož se tak při správném výkladu zákonných pojmů »veřejně« a »rozšiřovaný spis« stalo veřejně, zakládá jeho rozsudkem zjištěné jednání skutkovou podstatu přečinu podle §u 14 čís. 3 zák. na ochr. rep. jak po stránce objektivní, tak ve směru subjektivním.

Čís. 1793.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Přečiny dle zákona promlčují se ve lhůtě jednoho roku.

Předpoklady uložení peněžitého trestu jsou v §u 29 zákona uvedeny příkladmo.

Popuzováním pro národnost (§ 14 čís. 4 zákona) jest popuzování pro příslušnost k určité národnosti, nikoliv pro národnostní smýšlení (čechofilství) napadeného.

Souběh §u 14 čís. 4 zákona s §em 1 zák. o útisku.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1924, Zm II 397/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 12. června 1924, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 14 čís. 4 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost dovolává se číselně zmatečných důvodů čís. 3, 4, 5 a 10 §u 281 tr. ř. Současné odvolání poukazuje zřetelně k dalšímu důvodu zmatečnosti podle čís. 9 písm. b) §u 281 tr. ř. tvrzením, že trestný čin jest promlčen, poněvadž jest naň v zákoně stanoven trest prostého vězení a není tu předpokladů, za jakých může podle §u 29 zák. na ochr. rep. vedle trestu na svobodě býti uložen trest na penězích, totiž že čin byl spáchán ze zjištěnosti nebo v úmyslu poškoditi republiku. Stížnost jest v tomto směru na omylu. Ustanovení §u 29 zákona zmocňuje soud všeobecně, aby za čin trestný podle tohoto zákona uznal vedle trestu na svobodě také na trest peněžitý, a podotýká pouze, že se tak má státi zejména tehdy, byl-li čin spáchán ze zjištěnosti nebo v úmyslu poškoditi republiku. Třebaže tedy předpoklady rázu v této vedlejší větě naznačeného v tomto případě zjištěny nejsou, byl nalézací soud oprávněn uložit stěžovateli vedlejší trest na penězích a to dle druhé věty téhož §u od 200 Kč do 50.000 Kč. Promlčecí lhůta činí vzhledem k této výši vedlejšího trestu podle §u 532 tr. zák. plný rok. Lhůta tato ode dne, kdy byl čin spáchán, to jest dne 21. října 1923 do dne, kdy vyšetřující soudce nařídil obeslání stěžovatele k výslechu jako obviněného, t. j. do 29. února 1924 neuplynula. Čin, o který jde, není promlčen a nepřestal býti trestným.

Nelze však stížnosti upřítí důvodnosti, pokud s hlediska čís. 10 §u 281 tr. ř. namítá, že skutková podstata přečinu §u 14 čís. 4 zák. na ochr. rep. není zjištěnými skutečnostmi naplněna v náležitosti požadované zákonem slovy »pro jeho národnost«. Veškeré předpisy §u 14 zákona čelí dle marginální rubriky proti rušení obecného míru. Obzvláště jest účelem ustanovení čís. 2, 3, 4 a částečně i čís. 5, zabezpečiti klidné soužití všech obyvatelů státu přes různost jejich národnosti, jazyka, rasy a náboženství a zajistiti obecný mír proti nebezpečí, které mu hrozí ze zostřování protiv, onou růzností obyvatelstva beztak daných. Proto předpokládá zákon zejména v §u 14 čís. 4 výslovně, že popuzování děje se pro národnost napadené osoby, t. j. že podnětem (důvodem), z něhož pachatel popuzuje, je skutečnost, že osoba, proti níž popuzování směřuje, je příslušníkem určité národnosti (rasy, jazyka, náboženství) nebo že je bez vyznání. Tohoto zákonem stíhaného a výslovně předpokládaného pramene protiprávní činnosti tu není, je-li podnětem (důvodem), z něhož pachatel jedná, toliko národnostní smýšlení napadené osoby, t. j. názory této osoby o tom, jak sluší upravit styky a poměry mezi jeho národnostní skupinou a mezi ostatními skupinami národnostními. I v takovém případě jest sice činnost pachatelova výronem národ-

nostní nesnášenlivosti, nevraživosti, zášti a tato její povaha — přičítí se zákonnému požadavku národnostní snášenlivosti — nutí k tomu, by bylo o ní — jak bude ještě dovedeno — uvažováno s hlediska ostatních ustanovení Šu 14. Avšak dle úmyslu pachatelova nemá násilné nebo jinak nepřátelské jednání v takovém případě býti odvetou za to, že napadená osoba jest příslušníkem určité národnosti, nýbrž odvetou za to, že napadená osoba přes svou národnost smýšlí a chová se jinak, než si přeje pachatel od příslušníků dotyčné národnosti. Popuzování neděje se v takovém případě pro národnost napadené osoby, nýbrž pro různost pojmání povinností, vyplývajících dle názoru pachatelova z příslušnosti k určité národnosti. Napadený rozsudek zjišťuje, že stěžovatel vyzval jiné osoby k vyhození Jana K., který jest Němcem, jenom pro čechofilství, pro národnostní smýšlení K-ovo, to jest — jak z rozsudečných předpokladů tohoto závěru vyplývá — proto, že K., ač Němec, pohybuje se v české společnosti, tehdy přišel z české zábavy a měl ještě český slavnostní odznak. Dle těchto zjištění nepopuzoval stěžovatel proti K-ovi pro jeho (německou) národnost, nýbrž proto, že přes svou národnost chová se vůči jiné národnosti jinak, než požaduje od příslušníků národnosti, jemu a K-ovi společné, stěžovatel, jenž jest dle předpokladů rozhodovacích důvodů národnostně nesnášenlivým a smýšlení Čechům nepřátelského. Není zjištěn onen podnět (důvod) popuzování, jaký předpokládá skutková podstata přečinu Šu 14 čís. 4 zákona na ochr. rep. Uznal-li nalézací soud přes to stěžovatele tímto přečinem vinným, spočívá výrok na nesprávném použití zákona a je zmatečným podle čís. 10 Šu 281 tr. ř.

Avšak přes to nebylo lze obžalovaného sprostiti z obžaloby. Jednak podotýkají rozhodovací důvody, že čechofilství Jana K-e vzbudilo »asi« v útočnickovi (stěžovateli) mínění, že se Jan K. dal k Čechům. Tato poněkud nejasná věta poukazuje (aniž to zjišťuje) snad k tomu, že důvodem, z něhož stěžovatel popuzoval, byl (ovšem dle ostatních zjištění mylný) předpoklad stěžovatelův, že K. jest nyní Čechem. Případné zjištění tohoto předpokladu, jež náleží nalézacímu soudu, stačilo by k opodstatnění skutkové známky, o kterou dle hořejších vývodů jde, jelikož zákon nerozeznává, byla-li národnost napadené osoby, pro kterou pachatel popuzuje, jím předpokládána správně, či jen omylem. V druhé řadě může popuzování k násilnostem nebo jiným nepřátelským činům proti jednotlivci pro jeho přátelské smýšlení a jednání vůči jiné národnosti býti prostředkem, jímž popuzuje pachatel k zášti proti příslušníkům národnosti, již napadená osoba nadržuje. A konečně může vyhrůžka újmou na cti, jaká spočívá ve výzvě, aby určitá osoba byla odstraněna ze zábavy určité skupiny národnostní, býti prostředkem, jímž se na této osobě neb na ostatních lidech přítomných bezprávně vynucuje opomenutí jednání, které je příčinou výzvy, t. j. opomenutí přátelských styků s příslušníky jiné národnosti. Zjištění, zda se úmysl stěžovatelův nesl oním směrem, Šem 14 čís. 3 zák. na ochr. rep., nebo tímto směrem Šem 1 zák. o útisku stíhaným, po případě zdali si byl stěžovatel aspoň vědom možnosti takového účinku svých projevů, náleží rovněž jako zjištění skutkové výhradně nalézacímu soudu. Pro nedosta-

tek skutkových zjištění, jež měly by při správném použití zákona tvořiti základ nálezu, byla věc vrácena první stolici k opětnému projednání a rozhodnutí.

Čís. 1794.

Cizozemce lze dle §u 249 tr. zák. vyhostiti z území republiky při odsouzení pro přečin nebo přestupek jen, ukládá-li zákon výslovně trest ten na čin, jímž byl uznán vinným.

Při odsouzení pro přestupek §u 523 tr. zák. a §§ů 1 a 2 zák. ze dne 24. května 1885, čís. 89 ř. zák. jest vyhoštění nepřipustno.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1924, Zm II 405/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Mor. Ostravě ze dne 22. května 1924, jímž byl obžalovaný Tomáš D. uznán vinným přestupkem §u 523 tr. zák. a přestupky podle §§ů 1 a 2 zákona o tulácích a podle §u 249 tr. zák. vypovězen byl z území Čsl. republiky, a zrušil výrok o vypovězení.

D ů v o d y:

Rozsudek soudu první stolice uznává obžalovaného vinným přestupkem §u 523/81 tr. zák. a přestupky §§ů 1 a 2 zákona ze dne 24. května 1885, čís. 89 ř. zák. a vyslovuje, že se obžalovaný podle §u 249 tr. zák. vypovídá z území republiky. Právem napadá zmateční stížnost veřejného obžalobce posléz uvedený výrok důvodem zmatečnosti čís. 11 §u 281 tr. ř. Vyjma případy zákonem stanovené, nesmí podle §u 4 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 293 sb. z. a n. nikdo býti z určitého místa neb území vypovězen. Ustanovení §u 249 tr. zák., jehož se nalézací soud k odůvodnění napadeného výroku výhradně dovolává, nezmocňuje obdobně jako pro obor zločinů ustanovení §u 25 tr. zák. soudy všeobecně k vyhostění cizinců, již se dopustili přečinů nebo přestupků, nýbrž poukazuje toliko k různým (co do časového a místního rozsahu) způsobům případného vyhostění pachatelova, jež jest povšechně v §u 240 tr. zák. uvedeno jako zvláštní druh trestu. Ovšem lze dle §u 250 tr. zák. druhy trestů v zákoně (§ 240) vypočtené též zostřiti a zostřením jest obzvláště, když se více jednotlivých trestů spojí. Než i takové zostření může se dle téhož §u státi výhradně v těch případech, v nichž jest zákonem stanoveno, a v té míře, jak to jest ustanoveno. Proto může soud, jde-li o přečin nebo přestupek, cizozemce z republiky vypověděti toliko tehdy, uznává-li ho za vina takovým přečinem nebo přestupkem, na nějž ukládá zákon výslovně a zvláště trest vyhostění z tuzemska jako trest hlavní nebo trest vedlejší. Takového ustanovení není ani pro přestupek opilství, ani pro přestupky tuláctví a žebroty, jimiž byl obžalovaný uznán vinným. Vyslovil-li nalézací soud bez takové zákonné opory, že se obžalovaný z území republiky vypovídá, vykročil tím ze